

Aoc's strenger dan de wet

Allemaal bevoegd

In het mbo geeft een op de zes docenten les in een vak waarvoor hij niet bevoegd is. Waarschijnlijk ligt de verhouding op aoc's wat gunstiger, maar helemaal duidelijk is dit niet. Het streven is in elk geval: iedereen bevoegd.

Lesgeven in een vak waarvoor de docent niet bevoegd is. Het gebeurt, maar HRM-managers en bestuurders van aoc's kunnen niet vertellen hoe vaak. Het is niet altijd duidelijk waarvoor mensen bevoegd zijn, de regelgeving verandert vaak en er zijn allerlei overgangsrechten. Voor de wet hoeft een mbo-docent niet bevoegd te zijn (zie kader: Eisen). Het beleid op aoc's is echter om iedereen wel bevoegd te krijgen.

EISEN

- Voor het *vmbo* moet iedereen tweedegraads bevoegd zijn.
- Voor het *mbo* geldt alleen een bekwaamheidseis. Een docent kan bekwaamheid aantonen met een getuigschrift van een tweedegraads lerarenopleiding of met een pdg, een pedagogisch didactisch getuigschrift. Dat kan hij halen als hij een hbo-diploma heeft.
- *Zij-instromers* mogen maximaal twee jaar onbevoegd lesgeven met nog eens maximaal twee jaar verlenging.
- Op het *beroepsregister* voor leraren www.registerleraar.nl kunnen docenten laten zien dat ze bevoegd en bekwaam zijn. Een kleine steekproef laat zien dat docenten van aoc's zich nauwelijks registreren.

In de onderbouw van het vmbo werken docenten die alleen een pabo-diploma hebben vaak tot volle tevredenheid, maar onbevoegd

Van de docenten op de foto's is onbekend of zij bevoegd of onbevoegd zijn

Ook lessen op locatie moeten altijd onder verantwoordelijkheid van een bevoegde docent vallen

Bevoegd

Scholen hebben meerdere redenen om onbevoegdheid weg te werken. Eén is dat ze hopen de kwaliteit van het onderwijs op te krikken. Hoofd Personeel en Organisatie van Clusius College Irma van Harlingen ziet de kwaliteit van het onderwijs lijden onder onbevoegdheid. “Bijvoorbeeld vmbo-docenten die een biologie-bevoegdheid hebben en plantenteelt geven, dan is de vakkennis op het gebied van plantenteelt soms onvoldoende. Of bij zij-instromers uit bedrijfsleven zijn de pedagogisch-didactische vaardigheden soms onvoldoende.” Bij Lentiz Onderwijsgroep is er nog een andere reden: eenheid in beleid. Als alle vmbo-docenten bevoegd moeten zijn, dan mbo-docenten ook.

Volgens Madelon de Beus, directeur Stoas Wageningen | Vilentum Hogeschool, heeft eenheid in beleid voordelen voor school en docent: “Bij verschuivende studentenaantallen kunnen docenten toch blijven werken doordat ze over kunnen stappen van mbo naar vmbo of andersom. Zowel werknemer als werkgever zijn daarmee flexibeler.”

Kanttekening

Ook de UnieNFTO, de vakorganisatie voor mensen die werken in het voortgezet onderwijs en in het beroepsonderwijs, vindt dat docenten bevoegd moeten zijn. Woordvoerder voor groen onderwijs Mathieu Tacken: “Voor de UnieNFTO staat de kwaliteit van onderwijs voorop. Dat betekent de pedagogische kwaliteit. Er is maar een manier om dat te borgen en dat is met een bevoegdheid.”

Toch zet Guido Voets, teammanager Personeel & Organisatie bij Helicon Opleidingen, kanttekening bij deze eis: “De illusie is dat we daarmee de kwaliteit van het onderwijs verbeteren, en dat is nog maar de vraag. Je moet ook kijken naar resultaten, leeropbrengsten, leerlingtevredenheid en doorstroomcijfers. Daaraan meet je kwaliteit af, niet aan aantallen bevoegde docenten.” Desondanks staat hij achter de bevoegdheidseis als minimale voorwaarde.

Niveau

Ook het hbo-niveau vinden bestuurders belangrijk en ook daarin gaan ze verder dan de wet voorschrijft: in plaats van hbo-niveau voor het mbo eisen ze een hbo-diploma, bijvoorbeeld

(ONBEVOEGDE) GASTDOCENTEN IN GROEN ONDERWIJS

Scholen willen graag de buitenwereld naar binnen halen of met de leerlingen de buitenwereld in trekken, en ook het ministerie van Economische Zaken wil dat aoc's dat doen. Maar leerlingen zomaar ergens op een bedrijf droppen en dan zelf als docent iets anders gaan doen, mag niet. Dit soort lessen moeten altijd onder verantwoordelijkheid van een bevoegde docent vallen. Dat gebeurt, zeggen de woordvoerders van de scholen. Ook zij willen de kwaliteit bewaken. En als een gastdocent meer structureel voor de school werkt, dan verlangt de school dat zo iemand een bevoegdheid gaat halen. (zie ook: Vakblad Groen Onderwijs editie 4, 2012)

Mathieu Tacken, is behalve woordvoerder van de UnieNFTO ook coördinator praktijkleren bij Citaverde College: “Vanuit de vakbond vinden we dat iemand die vaker gastlessen verzorgt, een bevoegdheid moet halen.” Als coördinator praktijkleren zou hij het mooi vinden als daardoor op den duur ruimte vrijkomt voor meer individuele begeleiding van de leerling door de docent vanuit school. Voor coaching en reflectie. “Wat een erg krachtig leermiddel is.”

BELANGSTELLING OM IN GROEN ONDERWIJS TE WERKEN

Praktijkvakken

Over het algemeen heeft groen onderwijs weinig moeite om bevoegde en bekwame docenten te vinden voor de praktijkvakken. “Wij hebben geluk met Stoas”, zegt Guido Voets. Die levert tweede-graads bevoegde docenten met een hbo-diploma en met praktijkervaring, zeker als ze daarvoor groen mbo hebben gedaan.

Voor specialistische vakken ligt het moeilijker. Bijvoorbeeld een teeltdocent die echt op de hoogte is van de laatste ontwikkelingen in de tuinbouw of voor een vak als Eco & Wildlife. Aoc's nemen dan wel eens iemand aan die (nog) niet bevoegd is en maken dan meteen afspraken over het behalen van een bevoegdheid.

Avo-vakken

Mensen met een lerarenopleiding voor een avo-vak hebben vaak niet de focus op het mbo en al helemaal niet op het groen mbo of groen vmbo. Daardoor is het soms lastig om aan bevoegde avo-docenten te komen. Dat speelt nog eens extra voor de Lentizvestigingen in Schiedam en Vlaardingen met de grote stadsproblematiek. Een tijdje hebben de lerarenopleidingen een module mbo aan moeten bieden, maar die verplichting is vervallen. Voets van Helicon ziet sindsdien wel enige verbetering, de module heeft de opleiders wat meer met de neuzen richting mbo gekregen. “En ik investeer flink in contacten met die lerarenopleidingen.”

Het is niet altijd duidelijk wat de meerwaarde is om op latere leeftijd nog een bevoegdheid te halen

Stoas of een hbo-diploma in het vakgebied met daarnaast een pedagogisch didactisch getuigschrift (pdg). Van Harlingen: “Alleen een mbo-opleiding met een pdg, zoals bijvoorbeeld bij kappers en bakkers, is bij ons niet voldoende. Het zijn vaak mensen met een goede praktijkkennis, maar ze missen het overzicht, de kwaliteiten om een programma samen te stellen, te variëren in werkvormen, maatwerk voor de verschillende niveaus aan te bieden. Er is een toename in werkdruk en administratieve lasten. Dat vraagt veel van mensen, wat niet iedereen aan kan.” Zoals Meta 't Lam, lid van het college van bestuur van Lentiz uitlegt, blijkt uit onderzoek dat hoe hoger het niveau van de docenten, des te hoger het niveau van de leerlingen. Dat laat het Finse onderwijsmodel ook zien. “Het heeft te maken met de taligheid van ons onderwijs.” Stoasdirecteur De Beus beaamt dat: “In voorkomende gevallen blijkt het merkbaar als een docent nog niet het algemene hbo-werkniveau heeft.”

Onbevoegd

Zij-instromers aan een bevoegdheid helpen, lukt vaak wel. Het grootste probleem zijn de docenten die al langere tijd lesgeven, dat naar volle tevredenheid van leerlingen en school doen en geen tweede-graads bevoegdheid hebben. Dat zijn bijvoorbeeld praktijkdocenten die er ooit met veel praktijkervaring zijn ingerold of avo-docenten in de onderbouw van het vmbo die alleen de pabo hebben gedaan. Ooit was dat voldoende, maar nu niet meer. Sommige van die docenten vinden het prima om alsnog een bevoegdheid te halen, maar anderen zien daar erg tegenop. Begrijpelijk, vindt 't Lam: “De tijdsinvestering is groot en als ze goed functioneren, kan ik ook niet uitleggen wat de meerwaarde is, zowel voor de docent als de school.” Toch moeten ook die docenten een bevoegdheid halen. Bij Clusius College maken ze daarbij een uitzondering voor docenten boven de 56 jaar. ■

Kijk voor links bij dit artikel op www.groenonderwijs.nl > vakblad editie 11